

Behandeling van eczeem

Uw kind heeft eczeem en wordt hiervoor behandeld door de kinderarts. In deze folder vindt u algemene informatie over de verschillende behandelmogelijkheden. Uw arts bespreekt met u welke behandeling voor uw kind het meest geschikt is.

In deze brochure leest u over:

- Eczeem
- Hoe ontstaat eczeem?
- Wat zijn zalven?
- Neutrale zalven
- Hormoonzalven
- Zalf die het immuunsysteem beïnvloedt
- Medicijnen in de vorm van tabletten of druppels
- Zalfadviezen
- (Zalf)adviezen bij een nattende huid

Eczeem

De aanleg om eczeem te ontwikkelen noemen we constitutioneel eczeem (ook wel atopisch eczeem genoemd). Dit kan op elke leeftijd voorkomen. Bij patiënten met constitutioneel eczeem ontstaat de aandoening in het eerste levensjaar (dauwworm). Er verschijnt dan een rode, jeukende, vochtige uitslag van de huid met blaasjes, verdikking, puistjes, kloofjes, schilfers en korstjes. Het eczeem kan zich uitbreiden over het gehele lichaam. Deze aandoening komt bij ongeveer 10 tot 15% van de zuigelingen en peuters voor. De jeuk die het eczeem veroorzaakt zorgt voor veelvuldig huilen bij kinderen. Bij de meeste kinderen verdwijnt het eczeem rond de leeftijd van 3 tot 4 jaar. Constitutioneel eczeem kan ook op latere leeftijd optreden. Dan zijn met name de huidplooien van de armen en benen aangedaan.

Hoe ontstaat eczeem?

Hoe constitutioneel eczeem precies ontstaat is nog niet helemaal duidelijk. Zeker is dat verschillende factoren een rol spelen. Aanleg voor eczeem is er altijd. Eczeem komt veel vaker voor bij kinderen van ouders die bekend zijn met eczeem. Vooral als beide ouders constitutioneel eczeem hebben is de kans dat hun kinderen ook eczeem krijgen erg groot, namelijk ongeveer 80%. Wanneer andere 'constitutionele ziekten' zoals astma in de familie voorkomen is de kans op eczeem bij het kind ook verhoogd.

Hoe tevreden bent u over uw specialist of ziekenhuis? Geef uw mening op [ZorgkaartNederland.nl](https://www.zorgkaartnederland.nl)

De informatie in deze folder is van algemene aard en is bedoeld om u een beeld te geven van de zorg en voorlichting die u kunt verwachten. In uw situatie kunnen andere adviezen of procedures van toepassing zijn. Deze folder is dan ook slechts een aanvulling op de specifieke (mondelinge) voorlichting van uw specialist of behandelaar.

Naast de erfelijke aanleg spelen andere factoren een rol die de ernst van het eczeem bepalen. Zo kunnen gevoeligheid voor warmte, droge lucht of (chemische) stoffen als zeep en wol het eczeem nadelig beïnvloeden. Ook stress heeft een negatieve invloed op de ernst van de huidaandoening.

Kinderen met eczeem hebben een aangeboren andere vetsamenstelling van de huid. Hierdoor is de huid van nature droger. Een goede verzorging van de huid is de eerste stap om het eczeem zo rustig mogelijk te houden.

Wat zijn zalven?

Zalf, crème en lotion zijn benamingen die aangeven hoeveel water en vet in een smeersel zit. Een zalf is een vet smeersel, hierin zit weinig water, een crème is een samenstelling van vet en water en een lotion bevat veel water. De Latijnse benaming voor zalf is unguentum, dit slaat vaak op het etiket van de tube. Voor het gemak spreken we in het vervolg van zalf als we het over een smeersel (dus zalf, crème of lotion) hebben.

Verschil zalf, crème en lotion

- Een zalf is een vet smeersel, hierin zit weinig water
- Een crème is een samenstelling van vet en water
- Een lotion bevat veel water

Neutrale zalven

Neutrale zalven vormen de basis van de behandeling. Deze zalven zorgen er namelijk voor dat de huid vet blijft en niet uitdroogt. Een droge huid geeft meer jeuk en is gevoeliger voor prikkels van buitenaf. Neutrale zalven zijn er in zeer veel soorten. De overeenkomst tussen al deze zalven is dat ze geen medicijnen bevatten, het verschil zit in de samenstelling, de verhouding van water en vet. Een zalf is vetter dan een crème of lotion en wordt daarom vaker gebruikt bij eczeem.

De neutrale zalven gebruik je zowel in de actieve fase als in de rustige fase van het eczeem. In een actieve fase gebruik je het naast de zalf met geneesmiddel om bij te zalven. In een rustige fase is de zalf nodig om de huid soepel te houden en de bescherm laag in tact te laten. Neutrale zalven worden ook wel basiszalf of bijsmeerzalf genoemd. Deze zalven zijn op doktersrecept verkrijgbaar. De apotheker maakt de zalf vaak zelf. Deze zalven zijn ongeparfumeerd en neutraal.

Voorbeelden van neutrale zalven zijn:

- Cetomacrogolzalf
- Lanettezalf
- Paraffinevaseline
- vaseline-lanettecrème
- cetomacrogolcrème
- combinatie vaseline-cetomacrogolcrème

Hormoonzalven

Wanneer gesproken wordt over zalven met een medicijn, dan gaat het meestal over zalven met hormonen (corticosteroiden). In enkele gevallen wordt de zalf gecombineerd met een antibacterieel- of antischimmelmiddel.

De werking van hormoonzalven

Hormoonzalven onderdrukken de ontstekingsprocessen in de huid waardoor de verschijnselen van het eczeem verminderen. Ze gaan roodheid en jeuk tegen.

Hormoonzalven hebben bij velen een slechte naam en roepen negatieve reacties op. Veel mensen zijn bang om hormoonzalven te gebruiken vanwege mogelijke bijwerkingen. Toen de hormoonzalven net op de markt kwamen (rond 1950) werden deze vaak ondeskundig gebruikt. Inmiddels is gebleken dat bij deskundig gebruik een hormoonzalf een goed resultaat geeft met geen of geringe bijwerkingen. Ook door de kwaliteitsverbetering van hormoonzalven lijken er minder bijwerkingen op te treden.

Een goed resultaat wil niet zeggen dat het eczeem geneest. De oorzaak, de erfelijke factor, kan immers niet worden weggenomen. De klachten verminderen met het gebruik van hormoonzalf vaak wel.

Verschillende hormoonzalven

Er zijn verschillende sterkten (4 klassen) hormoonzalven. Hoe hoger de klasse, hoe sterker de werkzame bestanddelen. Soms kiest een arts ervoor om met een lage klasse te starten en om bij onvoldoende resultaat een sterkere hormoonzalf voor te schrijven. Soms start een arts direct met een sterke hormoonzalf zodat de ontsteking in de huid snel en krachtig wordt onderdrukt. Op de lange termijn leidt dit in het algemeen tot minder gebruik van hormoonzalven.

Toepassing van hormoonzalven

In de beginfase van het eczeem (wanneer er een rode jeukende huid ontstaat) is het advies meestal één of twee keer daags te smeren. Vaker dan twee keer per dag smeren is niet effectief. Vaak wordt voor plaatsen waar de huid een andere samenstelling heeft, een minder sterke hormoonzalf voorgeschreven of een lagere frequentie gebruikt. Deze plaatsen zijn het gelaat, rondom de ogen en in huidplooien.

Bij gebruik van hormoonzalven is het belangrijk om nooit ineens te stoppen met smeren, maar bij voldoende verbetering geleidelijk af te bouwen. Probeer te zoeken naar de laagste frequentie van smeren om het eczeem, dat immers een chronische huidaandoening is, onder controle te houden. Houd globaal bij hoeveel zal u smeert en hoe vaak. U kunt hiervoor een zalf-aftekenlijst gebruiken.

Bij deze folder krijgt u ook een formulier waarop een afbouwschema staat. De arts of verpleegkundige legt u uit hoe u deze kunt gebruiken.

Bijwerkingen van de hormoonzalven

Wanneer de hormoonzalven goed worden gebruikt treden er vrijwel geen bijwerkingen op.

Goed gebruiken is:

- Leer goed te kijken naar de huid om te beoordelen welke zalf in welke situatie het beste is.
- Smeer alleen de eczeemplekken in (behalve als er bijvoorbeeld veel plekjes op een lichaamsdeel zitten).
- Laat de hormoonzalf ongeveer zestig minuten inwerken voordat u er een vette basiszalf overheen smeert.
- Bij voldoende verbetering bouwt u geleidelijk af, nooit gelijk stoppen.
- Zoek naar de laagste frequentie van smeren om het eczeem onder controle te houden.
- Houd globaal bij hoeveel zalf u smeert en hoe vaak u smeert (bijvoorbeeld hoe lang het duurt voordat een tube op is, schrijf dan ook op hoeveel zalf een tube bevat).

Bijwerkingen van hormoonzalf kunnen zijn:

- het dunner worden van de huid (atrofie);
- rode vaatverwijdingen (couperose);
- haartjes kunnen harder gaan groeien;
- de huid kan witter worden (in sommige gevallen juist donkerder), dit is echter meestal een gevolg van het eczeem zelf;
- groeivertraging bij langdurig inadequaat gebruik.

De meeste bijwerkingen zijn tijdelijk. Bedenk dat wanneer er onvoldoende behandeld wordt, de huid (ook) beschadigd raakt door het eczeem en het krabben.

Zalf die het immuunsysteem beïnvloedt

Tacrolimuszalf (Protopic) is een zalf die het immuunsysteem van de huid beïnvloedt en kan een alternatief zijn voor hormoonzalf. Het werkt even effectief als matig sterke hormoonzalf. Het is verkrijgbaar in twee sterktes (0,03% en 0,1% zalf).

Toepassing van tacrolimuszalf

Breng de zalf tweemaal daags aan op de eczeemplekken. Eénmaal 's morgens en éénmaal 's avonds gedurende maximaal drie weken. Afhankelijk van het resultaat van de zalf kan de arts beslissen of de frequentie verminderd kan worden. Tacrolimuszalf brengt u dun op de huid aan, alleen die delen van de huid die eczeem vertonen smeert u in. Wanneer de zalf is aangebracht is langdurige blootstelling van de huid aan de zon of zonnebank onverstandig. Wanneer uw kind toch tijdens zonnig weer buiten is, is het verstandig de huid te beschermen met een zonnebrandcreme.

Bijwerkingen van tacrolimuszalf**Huidirritatie**

Tijdens het begin van de behandeling met tacrolimus zalf kan huidirritatie ontstaan op de plaatsen waar de zalf wordt aangebracht. Deze irritaties kunnen bestaan uit een branderig gevoel, jeuk of roodkleuring van de huid. Deze symptomen zijn gewoonlijk mild en verdwijnen meestal binnen één week na het begin van de behandeling.

Infecties

Er is mogelijk een licht verhoogde kans op ontsteking van de haarzakjes en activering van oude herpesinfecties (bijvoorbeeld een koortslip).

Medicijnen in de vorm van tabletten of druppels

Als de behandeling met zalven onvoldoende is of wanneer om andere redenen het eczeem niet vermindert, kan de arts medicijnen in de vorm van tabletten voorschrijven.

Antihistaminica

Bij ernstige jeukklachten schrijft de arts, naast de zalven, ook antihistaminica voor in druppels/siroop of als tablet. Dit medicijn kan de jeuk verminderen. Als bijwerking kunnen kinderen zich wat suffer voelen waardoor ze rustiger worden en gemakkelijker in slaap vallen.

Antibiotica

Bij veel kinderen met eczeem spelen bacteriën op de huid een grote rol. Deze bacteriën kunnen het eczeem negatief beïnvloeden en verergeren. Als het eczeem ontstoken raakt, wat te zien is aan korstvorming, kan de arts uw kind een antibioticumkuur voorschrijven. Belangrijk hierbij is dat uw kind de kuur afmaakt, ook als de klachten bijna zijn verdwenen. Gebeurt dit niet dan kan de infectie weer terug komen. Naast tabletten kan antibioticum ook aan een zalf zijn toegevoegd worden. De specialist kan u ook voorschrijven de huid van uw kind te wassen met Betadinescrub of Hibiscrub.

Zalfadviezen

- Let op de houdbaarheidsdatum op pot of tube.
- Was uw handen wassen alvorens te zalven en zorg ervoor dat uw handen warm zijn.
- Schep de zalf met een lepel of spatel uit de pot om niet steeds met de handen in de zalfpot te zitten. Dit is extra van belang bij open eczeem.
- Zorg voor een aangename temperatuur in de ruimte waar gezalfd wordt.
- Smeer de huid minimaal één keer per dag in met een neutrale bijsmeerzalf. Meerdere malen per dag smeren is nodig als de huid erg droog is of als er veel jeuk is.
- Wanneer u hormoonzalf en bijsmeerzalf tegelijk wilt gebruiken, behandel dan eerst de eczeemplekken met de voorgeschreven hormoonzalf, laat dat vervolgens een uur intrekken voordat u de hele huid inzalft met de bijsmeerzalf.
- De zalf goed wrijven en inmasseren.
- Gebruik bij kleine oppervlakken een vingertop zalf en wrijf deze goed uit.

- Maak van het zalven zoveel mogelijk een plezierige gebeurtenis, masseer bijvoorbeeld de huid extra.
- Probeer uw kind zo snel mogelijk bij het zalven te betrekken door het zelf ook te laten smeren met een neutrale zalf.
- Draag bij zalven met medicijnen handschoenen, bij basiszalven zijn handschoenen niet nodig.

(Zalf)adviezen bij een nattende huid

We spreken over een nattende huid wanneer de eczeemplekken bij uw kind vochtig zijn. Bij een nattende huid wordt vaak gedurende twee tot drie dagen zinkolie gebruikt. Dit droogt de huid snel in. Soms is de zinkolie niet direct op de huid aan te brengen omdat de huid te nat is. Gebruik dan een katoenen gaas, smeer hier de zinkolie op en breng het gaas met een verbandje aan op de nattende huid.

Bij een nattende huid kan naast zinkolie ook een nat kompres helpen. Dit is verband dat gedrenkt is in kraanwater en daarna uitgeknepen wordt. Het verband kan als een omslag op de natte plekken worden gelegd, zo'n drie tot vier keer per dag gedurende een paar uur. Daarna droogt u de huid aan de lucht, dus niet afdrogen. Natte kompressen hebben een sterk indrogend effect.

Een waterbadje is een andere manier om de huid te drogen. Dit is met name zinvol als de blaasjes of natte plekken verspreid zitten over de hele hand of voet. U houdt de hand of voet dan tien minuten in een badje van lauw kraanwater en laat de huid vervolgens aan de lucht drogen. Kijk welke van deze methoden goed werkt bij uw kind.

Vergeet daarnaast niet de nattende huid met een medicijn te behandelen (bijvoorbeeld hormooncrème). Deze crème moet een uur intrekken voordat zinkolie of nat verband gebruikt mag worden.

Bron: folder 'behandeling van eczeem' van het Wilhelmina kinderziekenhuis.

Notities

Heeft u vragen over uw behandeling? We raden u aan ze hier op te schrijven. Zo weet u zeker dat u ze niet vergeet.